

Şu andaki durum ne siyah ne de beyaz; gidişat olumlu ama yönetilmesi gereken riskler de var

Olumlu gelişmeler

Makro Ekonomide düzelme
Yüksek büyüme oranları
Kamu maliyesinde düzelme

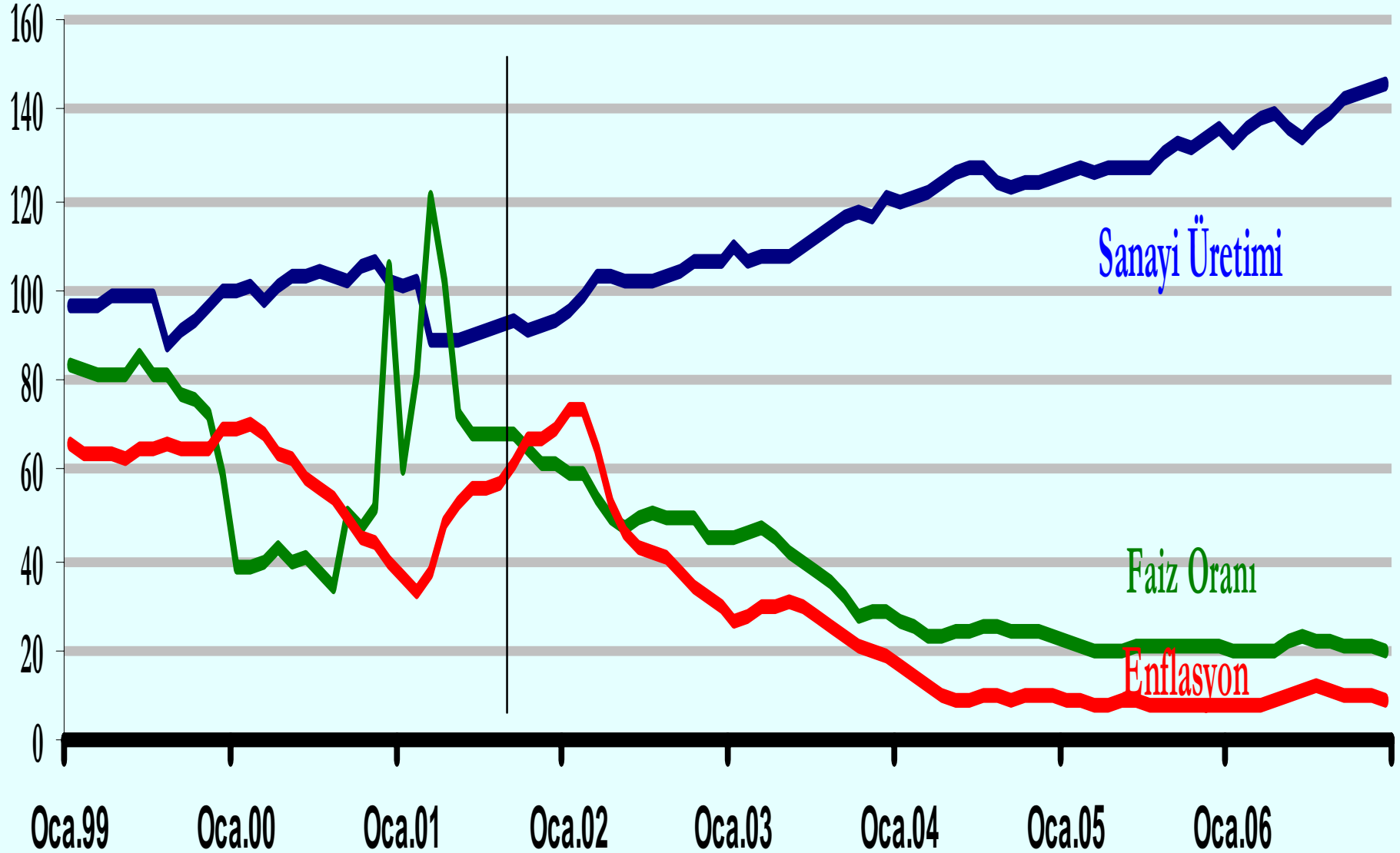
Ancak, etkin bir risk yönetimi gerekiyor

Cari açık
Azalmayan işsizlik
Değişen iş ortamı
Yapıcı Yıkım

Yeni bir gündeme / Yol haritasına ihtiyaç var

- Beklentilere duyarlı bir ekonomide, beklentilerin doğru yönetilmesi
- Zayıflayan AB çıpasını ikame edecek yeni bir yerel çıpa
- Makro reformlardan sonra sıra Mikro Reformlarda (yeni bir yol haritası)

Peki, Őimdi hangi noktayız; Makro Ekonominin Etkisi ve İstikrarın Önemi

Makro Ekonomik Tablo

<u>Olumlu Gelişmeler</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Büyüme (%)	-9,5	7,9	5,9	9,9	7,6	5,7
Sanayi Büyümesi (%)	-8,7	9,5	8,8	9,7	5,4	6,0
İhracat (milyar \$)	31	36	47	63	74	85
Enflasyon (%)	69	30	18	9	8	10
Bütçe Açığı (milyar YTL.)	-29	-39	-40	-30	-10	-3
Brüt Borç/GSMH	101	88	79	74	68	65
Reel Faiz (%)	36	31	30	14	9	10
Kredi / Mevduat	29	37	43	51	57	65
Doğ.Yab.Ser. (milyar \$)	3	1	2	3	10	16

Makro Ekonomik Tablo

<u>Riskli Gelişmeler</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dış Tic. Açığı (milyar \$)	-26	-10	-15	-22	-34	-52
Cari Açık (milyar \$)	3	-2	-7	-16	-23	-33
İşsizlik Oranı (geniş tanım)	16	18	19	19	17	16
İstihdam (milyon)	21,5	21,4	21,2	21,8	22,1	22,8
Protestolu Sen. (mia.YTL.)	1,1	0,8	0,9	1,7	2,8	4,0

Döviz Açığı ve Finansmanı;

Açık büyüyor (ama en azından finansman kalitesi düzeliyor)

	<u>2000</u>	<u>2006</u>
Dış Ticaret Açığı	-20 milyar \$	-52 milyar \$
Turizm ve Müteahhitlik Geliri	10 milyar \$	19 milyar \$
<u>Döviz Açığı (Cari Açık)</u>	<u>-10 milyar \$</u>	<u>-33 milyar \$</u>
<u>Toplam Gelen Kaynak</u>	<u>+11 milyar \$</u>	<u>+53 milyar \$</u>
Doğ.Yabancı Sermaye	1 milyar \$	16 milyar \$
Portföy Yatırımı	5 milyar \$	9 milyar \$
Şirketlerin Aldığı Krediler	2 milyar \$	22 milyar \$
Bankaların Aldığı Krediler	4 milyar \$	10 milyar \$
Kamunun Aldığı Krediler	3 milyar \$	-7 milyar \$
Kaynağı Belirsiz	-4 milyar \$	3 milyar \$
<u>Döviz Rezervi Artışı</u>	<u>+1 milyar \$</u>	<u>+20 milyar \$</u>

Özel Sektörün dikkatli olması gerekiyor

(DIŞ BORÇ STOKU)	<u>2000</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Reel Sektör	31 milyar \$	55 milyar \$	70 milyar \$
Bankacılık Kesimi	25 milyar \$	33 milyar \$	41 milyar \$
Toplam Özel Sektör			
Dış Borcu	56 milyar \$	88 milyar \$	111 milyar \$
Kamu Kesimi			
Dış Borcu	49 milyar \$	68 milyar \$	67 milyar \$

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

RİSK YÖNETİMİNDE NEREDEYİZ; DIŞ TİCARET HACMİ VE İMKB'deki BANKALAR NEZDİNDE DÖVİZ FORWARD SÖZLEŞMELERİ

	<u>DIŞ TİCARET HACMİ</u>	<u>FORWARD HACMİ</u>	<u>ORAN</u>
2002	87	3	% 3
2003	116	5	% 4
2004	160	4	% 3
2005	190	6	% 3
2006 (9 aylık)	220	8	% 4

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Büyümenin İstihdama Yansımaları; İyi ama Yeterli değil

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
SSK'lı sayısındaki artış	566 bin	737 bin	798 bin
Sanayi istihdamı	<u>2004</u> 4,0 milyon	<u>2005</u> 4,3 milyon	<u>değişim</u> + 300 bin
Hizmetler istihdamı	9,4 milyon	10,1 milyon	+ 700 bin
İnşaat istihdamı	1,0 milyon	1,2 milyon	+ 200 bin
TOPLAM			+ 1.2 milyon

Tarım-dışı istihdam 1,200,000

İstihdam Piyasasına

Yeni girişi

700,000

Tarım'daki İstihdam
azalışı

900,000

İşsiz Sayısındaki Artış 400,000

Toplam İstihdam

İhtiyacı

1,600,000

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Artan Küresel Ticaret Hacmi

1990: 1 trilyon dolar

2000: 6 trilyon dolar

2005: 12 trilyon dolar

(10 yılda 5 trilyon artış)

(5 yılda 6 trilyon artış)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

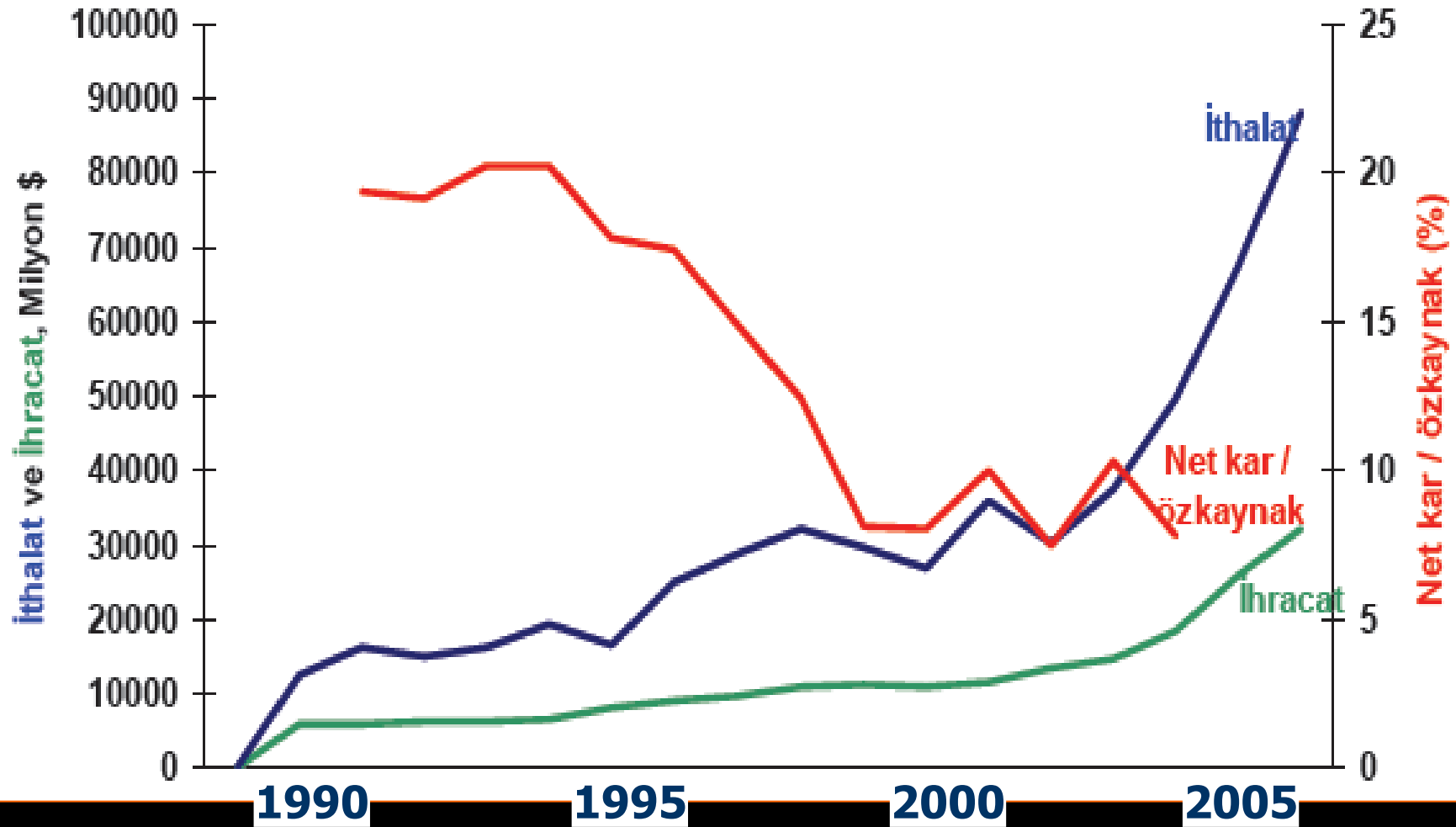
Küresel ekonomi ile entegrasyon hızlı bir şekilde artıyor

Dış Ticaret Hacmindeki Artış
1990'larda; ortalama yıllık % 10
2002-2005; ortalama yıllık % 27

	İhracat'ın Üretime Oranı		İthalat'ın Üretime Oranı	
	<u>1997</u>	<u>2005</u>	<u>1997</u>	<u>2005</u>
Tekstil	% 28	% 68	% 16	% 37
Mobilya	% 6	% 22	% 12	% 22
Makine	% 10	% 36	% 107	% 111
Taşıt	% 13	% 66	% 47	% 59
<u>Toplam</u>	<u>% 17</u>	<u>% 32</u>	<u>% 33</u>	<u>% 59</u>

Ama, küreselleşen rekabet, karlılığı düşürüyor

Türkiye'de Şirketlerin Karlılık Oranları ve Dış Ticaret: 1990-2005

Şirketler Kesiminin Mali Tabloları

	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Net Kar / Özkaynak	% 13	% 8	% 6
Net Kar / Aktif	% 5	% 4	% 4
Net Kar / Satış	% 4	% 3	% 2
Finansman Gid./Satış	% 3	% 3	% 2

Kaynak: TCMB – 7 bin şirket

Yeni Ekonominin Etkileri

	Olumlu Etkilenenler	Olumsuz Etkilenecekler
Satış Noktaları	Organize Dağıtım zincirleri	Organize Olmayanlar (örn. Bakkallar)
Dağıtım	Distribütörler	Toptancılar
Taşımacılık	Lojistik Firmaları	Tek başına çalışan kamyonlar
Üretim	Markalar	Kayıtdışı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

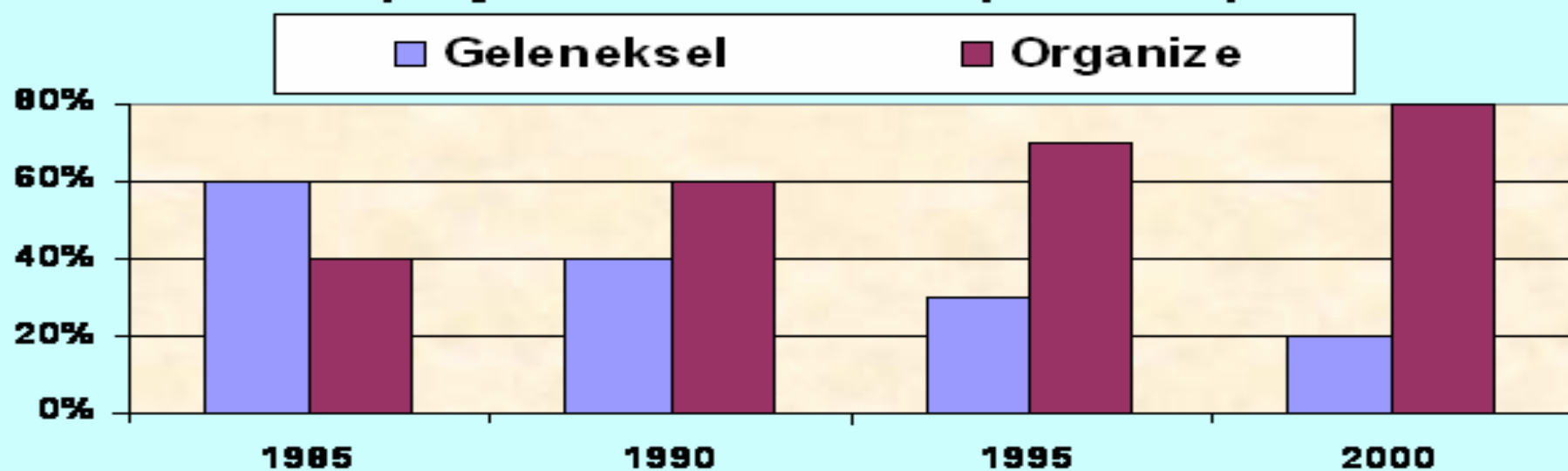
Teknoloji'nin Önemi (Akıl teri, Alın teriyle birleşince ...)

Türk Telekom; 165 yıllık bir kuruluş.
60 bin çalışanı var (özelleştirme öncesi)
Cirosu 7 milyar dolar
Piyasa değeri 12 milyar dolar
Hedef kitlesi 72 milyonluk Türkiye

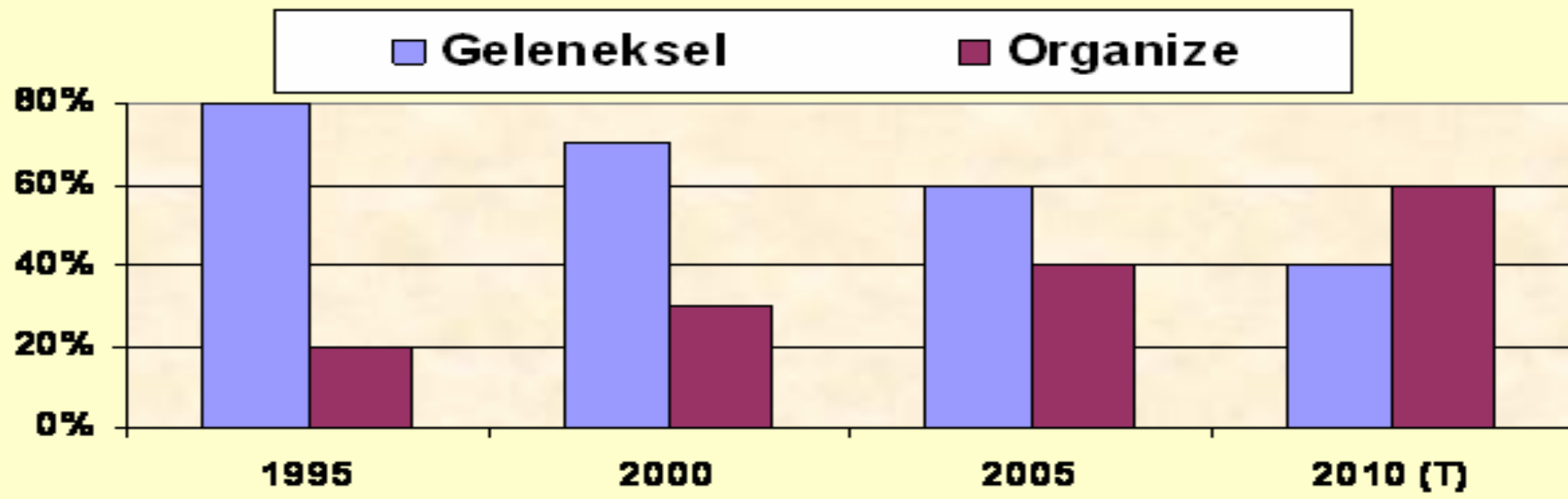
Google; 1998'de kuruldu, yani 9 yıllık
500 kişi çalışıyor
Cirosu 9 milyar dolar
Piyasa değeri 150 milyar dolar
Hedef kitlesi Dünyadaki 6 milyar insan

CİRO %30 FAZLA, PİYASA DEĞERİ 12 KAT BÜYÜK

İspanya Perakende Pazarı (1985-2000)

Türkiye Perakende Pazarı (1995-2010)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Türkiye ekonomisinin 26 yılda katettiđi mesafe

	<u>1980</u>	<u>2006</u>
Kayıtlı Şirket Sayısı	26,000	610,000
GSMH (milyar \$)	70	380
Kişi başı gelir (\$)	1,500	5,200
İhracat (milyar \$)	3	85
İhracatta sanayinin payı	% 10	% 90 (%65'i AB ve ABD'ye)
İhracatçı Sayısı	1,000	40,000

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Başarı Hikayelerimiz

Dünya'nın	2. büyük	DÜZ CAM	üreticisi
	5. büyük	MÜCEVHERAT	üreticisi
	6. büyük	PAMUK	üreticisi
	6. büyük	ÇİMENTO	üreticisi
	10. büyük	TURİZM	destinasyonu

Avrupa'nın	en büyük	TEKSTİL	üreticisi
	en büyük	TV	üreticisi
	en büyük	GÜBRE	üreticisi
	3. büyük	DEMİR-ÇELİK	üreticisi
	5. büyük	BUZDOLABI	üreticisi
	7. büyük	OTOMOTİV	üreticisi

Müteahhitlik firmalarımız, son 30 yılda, Kuzey Afrika'dan Rusya'ya, Balkanlardan Ortadoğu'ya, toplam 75 milyar dolarlık proje üstlendi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Türkiye Ekonomisinin Dinamizmi

**25 SENEDE, EKONOMİK BÜYÜKLÜKTE, DÜNYA LİĞİNDE
35. SIRADAN İLK 20 ÜLKE ARASINA GİRDİK**

**AB'NİN 7. BÜYÜK EKONOMİSİ, 6. BÜYÜK TİCARET
PARTNERİYİZ**

**K.AFRİKA'DAN ORTAASYA'YA KADAR UZANAN BÖLGEDEN
YAPILAN SANAYİ ÜRÜNLERİ İHRACATI'NIN % 65'İNİ TEK
BAŞINA TÜRKİYE YAPIYOR**

**BÖLGE'NİN EN GİRİŞİMCİ, EN DİNAMİK, DÜNYAYA EN
FAZLA AÇILMIŞ ÖZEL SEKTÖRÜ**

PETROL YOK, AMA MÜTEŞEBBİSLERİMİZ VAR

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

		<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Üniversite girişte, gelen öğrenciler	ilk 1,000 içinde;	1	8	63
	ilk 2.000 içinde;	7	40	103
2006 yılında	ilk 100'den 11 ilk 10'dan 1 öğrenci (Sözel Türkiye Birincisi)			
Öğrenci sayısı		<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
		270	463	1,225 (630'u - %51'i burslu)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

ÖZELLİKLER

- Türkçe eğitim
- 2 yabancı dil öğretimi
- 3 dönemli eğitim – Üniversite-Sanayi işbirliği

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Öđretim Üyesi başına düşen Bilimsel Makale sayısı

1.	TOBB - Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	: 1,30
2.	Başkent Üniversitesi	: 1,19
5.	Bilkent Üniversitesi	: 0,98
7.	ODTÜ	: 0,89
8.	Koç Üniversitesi	: 0,86
18.	Sabancı Üniversitesi	: 0,75
25.	Boğaziçi Üniversitesi	: 0,64
	Türkiye Ortalaması	: 0,57

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Finans Sektörüne yönelik çalışmalar

Dođrudan Katkılar;

2002 – 2003 : Eximbank kanalıyla 1,100 Kobi'ye 150 milyon \$

2004 – 2005 : Halkbank kanalıyla 12,000 Kobi'ye 331 milyon YTL.

Ortak Çalışmalar;

Türkiye Bankalar Birliği ile birlikte; Basel-2 seminerleri (27 Şehir'de)

Risk Yönetim seminerleri (11 Şehir'de)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Finansal İřtirakler

Kredi Garanti Fonu

TOBB; % 50 ortak – 650 milyon YTL. kefalet olma kapasitesi var

KOBİ'lerin finans kaynağına ulaşmasını sağlıyor

Kredi'nin yüzde 80'ine kadar kefil oluyor

11 Banka ve 2 Finansal Kiralama firmasıyla anlaşmalı

10 yıl içinde toplam 1,087 firmaya kefil oldu

Böylece; 170 milyon dolar kredi kullanmaları sağlandı

Kobi Giriřim A.ř.

TOBB'un Giriřim Sermayesi řirketi – 2005'de faaliyete geçti

320 proje başvurusu geldi – 25'i değerlendirmeye alındı

İlk işlem (1 milyon \$) bu yıl gerçekteşti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Faaliyetler

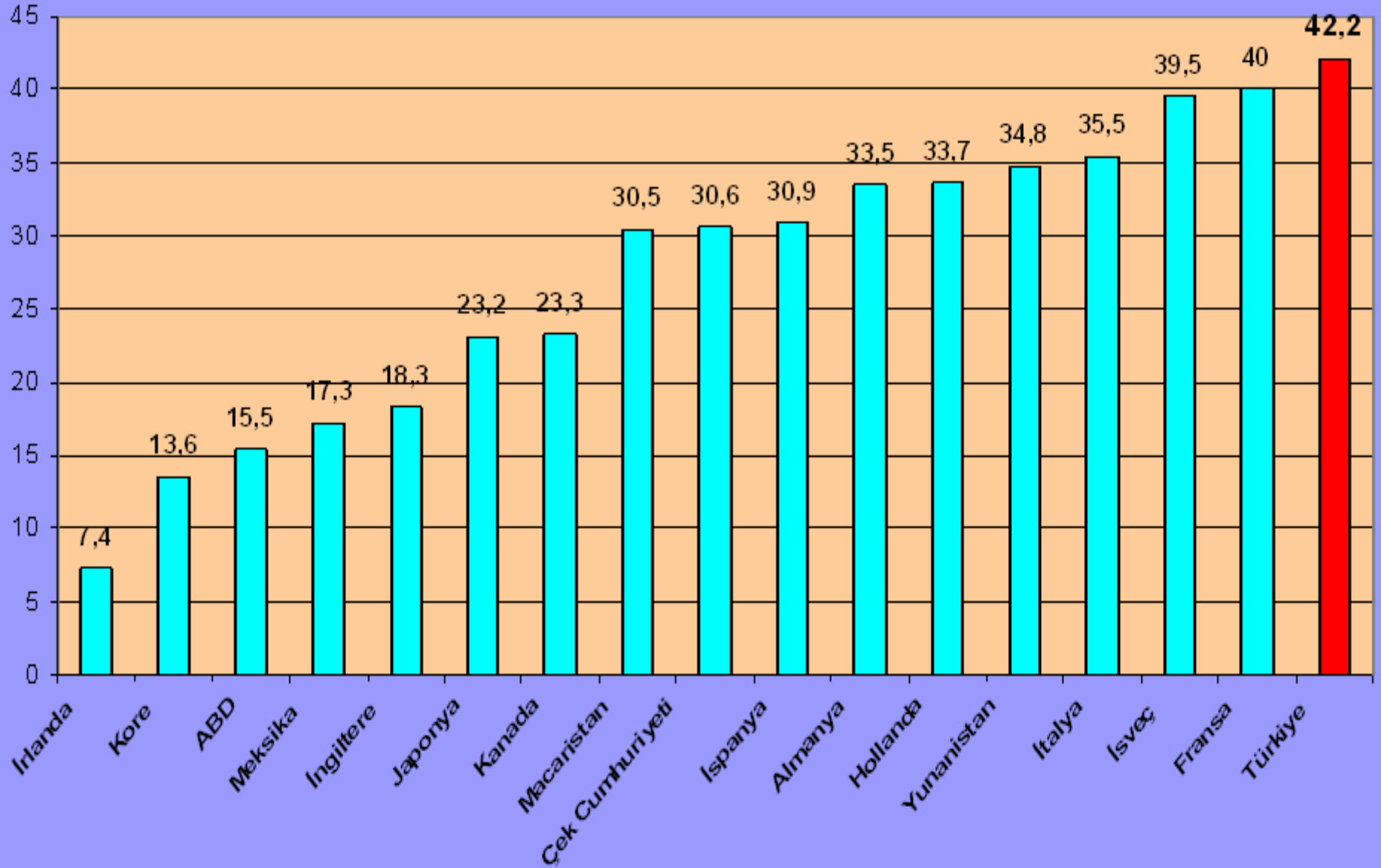
Kobi Bilgi Sitesi – kobi.org.tr

Kobi Bilgi Fuarı

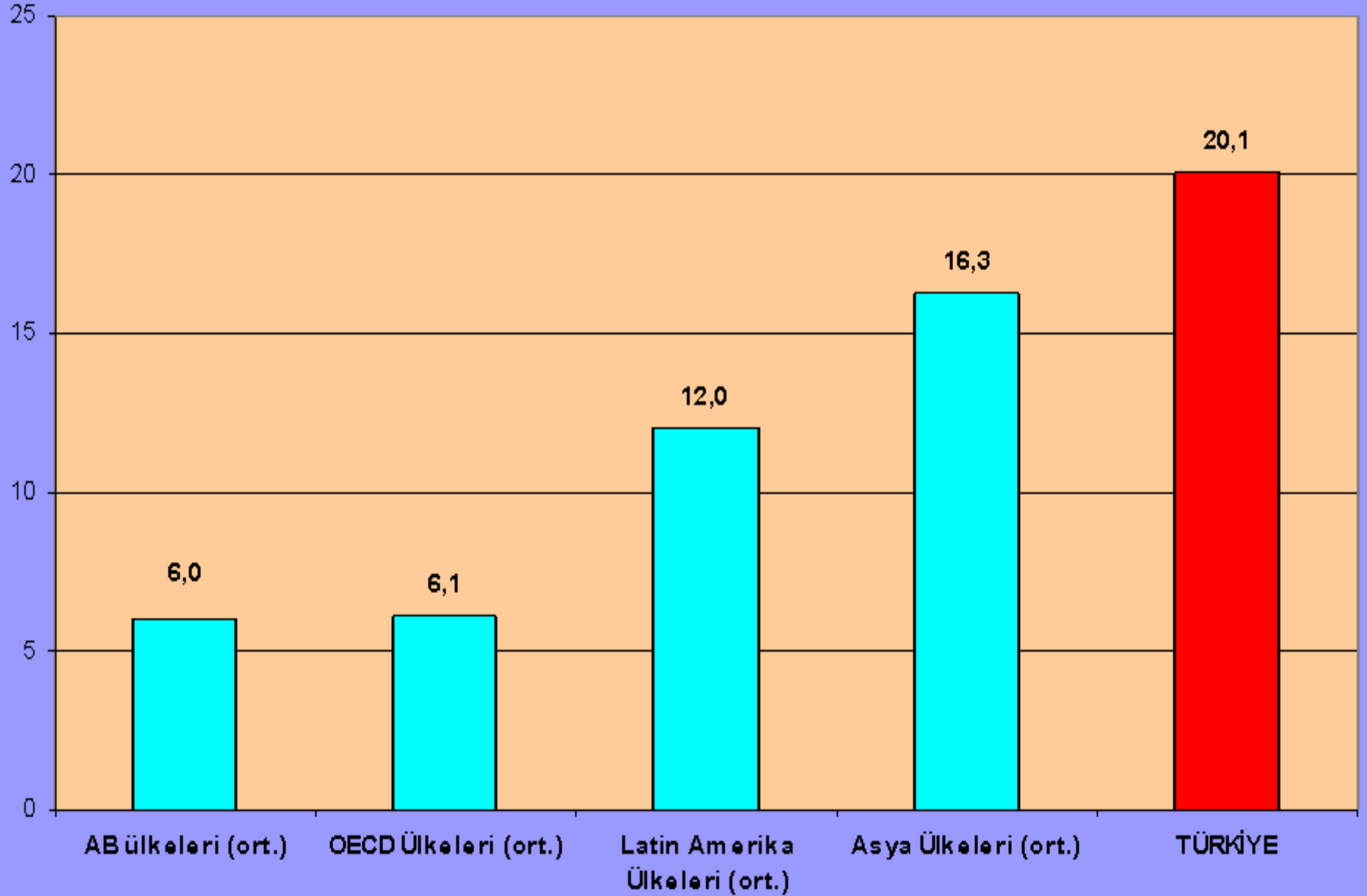
ABIGEM - İş Geliştirme Merkezleri

TEPAV Ekonomi Politikaları Araştırma Enst.
İstikrar Enstitüsü
Uluslararası Politika Araştırmaları Enst.

OECD Ülkelerinde İstihdam Vergilerinin Yüğü

KIDEM TAZMİNATI YÜKÜ (20 yıllık hizmet karşılığı kaç aylık ücret tutarında ödendiği)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

İstihdamın Önündeki Engel; Sosyal Güvenlik Sistemi

Sosyal Güvenlik Sistemi Açığı

Son 10 senede	: 50 milyar \$
Sadece son 3 senede	: 30 milyar \$
2005 yılı açığı	: 17 milyar \$

2005'de	Toplam prim geliri	; 35 milyar YTL.
	Toplam gider	; 59 milyar YTL.
	emekli aylığı	; 39 milyar YTL.
	sağlık gideri	; 14 milyar YTL.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

50'den Fazla İşçi Çalıştırılan İşyerleri İçin Zorunlu İstihdam

Avukat – İşyeri Hekimi (Doktor ve Sağlık Memuru)

Gıda Mühendisi – Kimya Mühendisi - Kimyager

Elektrik Mühendisi – Makine Mühendisi - Yeminli Mali Müşavir

İş Güvenliđiyle ilgili Mühendis ve Teknik eleman

20'den fazlaysa; Mesleki-Teknik eğitim kursları düzenlenecek

100'den fazlaysa; Kreş ve Çocuk bakım odası açılacak

150'yi geçerse; İşçilerin açacağı Tüketim Koop. için yer verilecek

500'ü geçerse; Spor tesisi yapılacak ve Antrenör tutulacak

Özürlü % 3

Hükümlü % 1

Terör Mağduru % 2

Toplam % 6

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Zorunlu İstihdam uygulaması, Şirketleri 50 çalışanının altında kalmaya zorluyor

Ülkemizde kayıtlı 851 bin işyeri'nin

% 98'i (835 bin) 50'den az çalışana sahip

% 2'si (16 bin) 50'den fazla çalışana sahip

**49 çalışanı olan bir Şirket, istihdamı 1 kişi artırmak istediği takdirde, 6 kişi daha işe almak zorunda.
(50 değil, en az 56 kişi olacak)**

Faaliyet durumuna göre 58-60'a kadar da çıkabilir